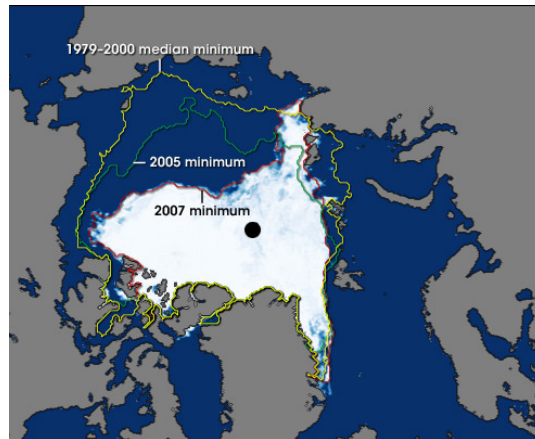

Organiseer een congres over de Noordpool in Den Haag

Door Pieter Pauw. Dit is het originele ingezonden stuk, in bewerkte vorm geplaatst door NRC Handelsblad op 11 september 2013

terug naar www.pieterpauw.eu

Na slechts 33 dagen varen is op 10 september de Yong Sheng aan in Rotterdam. Dat zal de wereld compleet veranderen. De Yong Sheng is het eerste normale vrachtschip dat boven Rusland langs uit China komt. Wat Willem Barentsz niet kon in de 16e eeuw, kan nu wel dankzij klimaatverandering.

De noordpool warmt twee keer zo snel op dan de rest van de wereld. In september 2012 was er 54% minder zeeijs dan in september 1980. Hoe meer er smelt hoe sneller het gaat: zeeijs en sneeuw kaatsen zonlicht terug, maar water neemt het op. De gevolgen voor de ijsbeer en de lokale bevolking kunt u er zelf bij bedenken.

Het gebied dat vrij komt heeft enorme economische mogelijkheden. De nieuwe scheepvaartroute is 20% korter is dan de route via het Suezkanaal. Experts denken dat zo'n 20% van 's werelds olie- en gasvoorraden zich in het noordpoolgebied bevinden.

De situatie lijkt op de opening van het Suezkanaal, en de invloed die dit had op het verloop van de wedloop om Afrika. Aanvankelijk wilde niemand Afrika koloniseren. Maar Engeland, Frankrijk, Duitsland en anderen wilden voorkomen dat andere landen er met de buit vandoor gingen. Nadat Egypte en het Suezkanaal in Engelse handen waren gevallen, begon de strijd om de rest van de taart.

Het noordpoolgebied is de nieuwe grote taart, en Rusland is de jarige. Egypte, dat jaarlijks vijf miljard dollar aan het Suezkanaal verdiend, is afwezig op het feestje. Door lagere transportkosten komen er waarschijnlijk ook minder banen terug uit China naar Europa. Het zuidelijk halfrond raakt verder geïsoleerd. De nieuwe mogelijkheden voor het winnen van fossiele brandstoffen is slecht nieuws voor de noordpool. Milieurisico's zijn hoog, en het gebied is extreem kwetsbaar voor vervuiling. Nog meer olie betekent bovendien nog meer opwarming. Daarnaast is een deel van de olie- en gasvoorraden nog niet verdeeld.

De strijd om grondstoffen en rechten is al losgebarsten. In 2007 plantte Rusland symbolisch haar vlag onder de noordpool. Recentelijk zette zij nog een protesterend Greenpeace-schip uit haar wateren. Poetin noemde 'Offshore velden, vooral in het noordpoolgebied, zonder

overdrijving onze strategische voorraden voor de 21e eeuw'. China heeft zichzelf een 'near-arctic-state' verklaard (de noordelijkste kuststad ligt ter hoogte van Madrid); Barroso en Clinton bezochten Groenland. Noorwegen verplaatste haar militaire commandocentrum naar de arctische stad Reitan.

Als landen het erop aan laten komen, is de kans op een (diplomatieke) strijd groter. De noordoostpassage is vooralsnog alleen van Augustus tot Oktober begaanbaar, dus er is nog tijd om een wedloop om de noordpool te voorkomen.

Anders dan bij de wedloop om Afrika, moeten landen beslissen de taart (voorlopig) niet aan te snijden, zoals ook over Antarctica is afgesproken. Geen van de partijen heeft de rijkdom nodig om armoede te bestrijden. Het klimaat en het kwetsbare arctische milieu worden ermee gespaard.

Er bestaat een Arctische Raad die op hoog niveau onderhandeld over de toekomst van het arctische gebied. Deze raad komt voort uit een milieuverdrag, en er zijn slechts acht landen lid. De raad is waarschijnlijk te zwak om nationale economische belangen ondergeschikt te maken aan het mondiale belang.

Een breder overleg zou beter zijn, met een rol voor Nederland. Als handels- en gasdoorvoernatie heeft Nederland een aanzienlijk belang bij de ontwikkelingen in het gebied. Maar anders dan grote landen als de VS en Rusland, kan Nederland een discussie opstarten zonder dat dit onmiddellijk argwaan opwekt. Nederland heeft ook een historische band met het gebied. Willem Barentsz overleefde zijn laatste poging door de Noordoostpassage niet, maar de eeuwen later teruggevonden restanten van het 'Behouyden Huis' en de naar hem genoemde zee hebben de Nederlandse invloed vereeuwigd. Den Haag, 2014: de eerste Yong-Sheng-Barentsz conferentie?

Pieter Pauw is momenteel onderzoeker bij het Deutsches Institut für Entwicklungspolitik in Bonn